NORAKSTS

Lieta Nr. SKA – 425/2007

S P R I E D U M S

Rīgā 2007.gada 8.novembrī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētāja senatore D.Mita
senatore J.Briede
senatore V.Krūmiņa

piedaloties atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts ieņēmumu dienesta pārstāvim Andrim Šteinbergam,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *J.Z.* pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora 2005.gada 6.janvāra lēmuma Nr.3.1/227 atcelšanu daļā, sakarā ar Valsts ieņēmumu dienesta kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2007.gada 24.aprīļa spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] *J.Z.* 2003.gada 3.oktobrī ar mikroautobusu „Ford Transit" (valsts numura zīme */dzēsts valsts reģistrācijas numurs/*) no Krievijas Federācijas iebrauca Terehovas muitas kontrolpunktā. Muitas amatpersonas, veicot minētā transporta līdzekļa kontroli, atrada preces, kas pārsniedz Latvijas Republikā ievešanai atļauto daudzumu un nav tikušas deklarētas – celtniecības materiāli (dēļi – 54 gabali jeb 0,48 m^3), cigaretes (8080 gabali), mazgājamā iekārta (viens gabals), divas metāla kannas ar benzīnu (40 litri), degvīns (524,06 litri).

Konstatējot Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 169.^{3}panta, 201.^{10}panta pirmās daļas, 201.^{12}panta pirmās daļas un 201.^{14}panta pirmās daļas pārkāpumu, 2003.gada 4.oktobrī tika sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols Nr.20-695.

[2] Valsts ieņēmumu dienesta Latgales reģionālās iestādes Muitas pārvaldes priekšnieks 2004.gada 25.novembrī pieņēma lēmumu Nr.F52/20-695, saucot *J.Z.* pie administratīvās atbildības par:

1) Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 169.[3]pantā paredzētā pārkāpuma izdarīšanu, uzliekot naudas sodu 250 latu apmērā, kā arī konfiscējot aizturēto transporta līdzekli un tā reģistrācijas apliecību, cigaretes, degvīnu un metāla kannas ar benzīnu;

2) Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 201.[14]panta pirmajā daļā paredzētā pārkāpuma izdarīšanu, uzliekot naudas sodu 75 latu apmērā un konfiscējot aizturētās nedeklarētās preces – mazgājamo iekārtu un celtniecības materiālus (dēļus).

Galīgais sods saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 35.panta otro daļu *J.Z.* noteikts naudas soda veidā 250 latu apmērā, konfiscējot aizturēto transporta līdzekli un tā reģistrācijas apliecību, cigaretes, degvīnu, metāla kannas ar benzīnu, mazgājamo iekārtu un celtniecības materiālus (dēļus). Lēmumā norādīts, ka *J.Z.* nav ievērojis Ministru kabineta 1998.gada 19.jūnija noteikumu Nr.227 „Kārtība, kādā fiziskās personas pārvieto preces pāri muitas robežai" (turpmāk – Noteikumi Nr.227) 3. un 4.punktu, likuma „Par muitas nodokli" 18.panta trešo un ceturto daļu, kā arī 40.panta pirmo daļu.

Lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 201.[10]panta pirmajā daļā un 201.[12]panta pirmajā daļā paredzētajiem pārkāpumiem tika izbeigta.

[3] Izskatot *J.Z.* sūdzību par minēto lēmumu, Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektors ar 2005.gada 6.janvāra lēmumu Nr.3.1/227:

1) atcēla ar apstrīdēto lēmumu piemēroto mazgājamās iekārtas un celtniecības materiālu (dēļu) konfiskāciju, kas piemērota saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 201.[14]panta pirmo daļu;

2) pārējā daļā apstrīdēto lēmumu atstāja negrozītu.

[4] *J.Z.* 2005.gada 8.februārī Administratīvajā rajona tiesā iesniedza pieteikumu, lūdzot atcelt Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora 2005.gada 6.janvāra lēmumu Nr.3.1/227 daļā, ar kuru atstāts negrozīts Valsts ieņēmumu dienesta Latgales reģionālās iestādes Muitas pārvaldes priekšnieka 2004.gada 25.novembra lēmums Nr.F52/20-695.

[5] Administratīvā rajona tiesa ar 2006.gada 26.jūnija spriedumu *J.Z.* pieteikumu apmierināja daļēji un atcēla Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora 2005.gada 6.janvāra lēmumu Nr.3.1/227 daļā par transporta līdzekļa konfiskāciju. Spriedums pamatots ar tālāk minētajiem argumentiem.

[5.1] Nav strīda, ka *J.Z.* preces nedeklarēja. *J.Z.* bija dota iespēja preces deklarēt, bet viņam nebija nolūka to darīt, un viņš mēģināja no šā pienākuma izvairīties. Līdz ar to *J.Z.* darbībās pamatoti konstatēts Noteikumu Nr.227 3. un 4.punkta, likuma „Par muitas nodokli" 18.panta trešās un ceturtās daļas, kā arī 40.panta pirmās daļas pārkāpums, par ko ir paredzēta atbildība Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 201.[14]panta pirmajā daļā.

[5.2] Ar Muitas lietu prokuratūras prokurora 2004.gada 2.novembra lēmumu konstatēts, ka, veicot padziļināto pārbaudi, mikroautobusā „Ford Transit" (valsts numura zīme */dzēsts valsts reģistrācijas numurs/*) tika atrastas noslēptas preces: alkoholiskie dzērieni 991,95 litri, 8080 cigaretes, benzīns 40 litri. Tādējādi *J.Z.* darbībās ir konstatējams likuma „Par muitas nodokli" 18.panta ceturtās daļas 1. un 2.punkta un 40.panta pirmās daļas pārkāpums, par ko ir paredzēta atbildība Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 169.[3]pantā.

[5.3] Lēmums par *J.Z.* administratīvo sodīšanu ir satura izvēles administratīvais akts, un, to izdodot, iestādei jānosaka tā saturs, ievērojot piemērojamā tiesību normā noteiktos ietvarus un pamatojoties uz lietderības apsvērumiem. Taču iestāde, nosakot piemērojamo sodu – tai skaitā, piemērojot automašīnas konfiskāciju – nav izdarījusi nekādus lietderības apsvērumus. Tāpēc tiesa izdara šos apsvērumus pati.

Ir identificējami vairāki leģitīmi mērķi administratīvā soda piemērošanai gadījumā, ja persona ir izdarījusi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 169.[3]panta pārkāpumu. Pirmkārt, mērķis, kas vērsts tieši uz pārkāpēja personību – lai audzinātu to likuma ievērošanas garā un atturētu viņu no tādām pat darbībām arī nākotnē, otrkārt, valsts un sabiedrības intereses, kas prasa godīgu akcīzes preču apriti konkurences un tirgus apstākļos, kas ietver arī nodokļu nomaksu par apritē esošajām akcīzes precēm.

Attiecībā uz piemēroto papildsodu – automašīnas konfiskāciju, nav tādu apstākļu, uz kuriem pamatojoties, varētu tikt sasniegti iepriekš minētie leģitīmie mērķi. Skaidrs, ka ar automašīnas konfiskāciju var panākt mērķi – atturēt personu no līdzīgām darbībām nākotnē, taču šajā gadījumā jāvērtē, vai šis soda veids ir vajadzīgs attiecīgā mērķa

sasniegšanai, proti, vai mērķi nav iespējams sasniegt arī ar citiem – mazāk ierobežojošiem līdzekļiem.

Šā mērķa sasniegšanai piemērots līdzeklis ir naudas sods un preču konfiskācija. Ņemot vērā, ka pieteicējs pirmo reizi sodīts par šāda veida pārkāpumu, šis sods var sasniegt savu mērķi. Protams, nav iespējams paredzēt, vai pieteicējs atkārtoti neizmantos šo automašīnu, lai līdzīgā veidā pārkāptu normatīvos aktus, taču tas nevar būt par iemeslu automašīnas konfiskācijai vismaz pirmajā reizē, kad šāds pārkāpums konkrētai personai tiek konstatēts. Atbilstoši iepriekš minētajam arī uzskatāms, ka piemērotais papildsods nav samērīgs, salīdzinot privātpersonas tiesību aizskārumu ar sabiedrības interešu ieguvumu. Ņemams vērā, ka konfiscētā automašīna pēc savas būtības nav piemērota tikai nezināmas izcelsmes akcīzes preču pārvadāšanai, tātad, tā tiek izmantota arī citiem mērķiem. Tas nozīmē, ka pieteicējam tiek liegta iespēja šo automašīnu izmantot saviem mērķiem, kādiem līdz šim tā izmantota, bez tam tie ir arī būtiski finansiāli zaudējumi. Savukārt sabiedrība no tā neko neiegūst, jo tās galvenā interese – audzināt pārkāpēju likuma ievērošanas garā un atturēt no prettiesiskas rīcības, kā arī godīga akcīzes preču aprite, ir apmierināta jau ar naudas soda un preču konfiskācijas piemērošanu.

Pārvadāto un nedeklarēto akcīzes preču daudzums nav tik liels, lai šajā gadījumā piemērotu automašīnas konfiskāciju.

[5.4] Naudas sods *J.Z.* piemērots adekvāti izdarītajam pārkāpumam. Arī papildsods – ar akcīzes nodokli apliekamo preču konfiskācija – bija jāizdara. Taču piemērotais papildsods – automašīnas konfiskācija – nav samērīgs.

[5.5] *J.Z.* ir pamatoti atzīts par vainīgu administratīvā pārkāpuma izdarīšanā, par ko paredzēta atbildība Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 169.[3]pantā un 201.[14]panta pirmajā daļā, bet lēmums daļā par automašīnas konfiskāciju ir nesamērīgs un atceļams.

[6] Valsts ieņēmumu dienests iesniedza apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas spriedumu daļā, ar kuru atcelts Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora 2005.gada 6.janvāra lēmums Nr.3.1/227 daļā par transportlīdzekļa konfiskāciju. Izskatot lietu, Administratīvā apgabaltiesa ar 2007.gada 24.aprīļa spriedumu apmierināja *J.Z.* pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora 2005.gada 6.janvāra lēmuma Nr.3.1/227 atcelšanu daļā par transportlīdzekļa konfiskāciju. Spriedums pamatots ar tālāk minētajiem argumentiem.

[6.1] Pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums par transporta līdzekļa konfiskāciju ir pilnībā pietiekams. Tāpēc Administratīvā apgabaltiesa pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai.

[6.2] Pārkāpumi, kas saistīti ar akcīzes preču apriti, ir vērtējami kā nozīmīgas valsts un sabiedrības intereses aizskārumi. Tomēr minētais apstāklis pats par sevi nedod tiesības iestādei nelabvēlīgā administratīvajā aktā nenorādīt piemērotā soda nepieciešamību un samērīgumu. Turklāt pirmās instances tiesa pamatoti vērtējusi kā atbildību mīkstinošu apstākli faktu, ka *J.Z.* nav iepriekš nav izdarījis līdzīgus pārkāpumus.

[6.3] Lietā nav nozīmes apstāklim, ka nav noskaidrots, kādiem mērķiem automašīna bija izmantota līdz šim, jo svarīgi ir, lai konkrētā automašīna nav izmantota citu pārkāpumu izdarīšanā, taču šāds fakts ar lietas materiāliem neapstiprinās.

[7] Valsts ieņēmumu dienests par Administratīvās apgabaltiesas spriedumu ir iesniedzis kasācijas sūdzību, lūdzot spriedumu atcelt. Kasācijas sūdzība pamatota ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[7.1] *J.Z.* piemērotais administratīvais sods un papildsods ir samērīgs un lietderīgs.

[7.2] Nav pamatots tiesas arguments, ka *J.Z.* automašīnas konfiskācija būtu piemērojama, ja līdzīgs pārkāpums būtu izdarīts atkārtoti. Krimināllikuma 221.pants paredz atbildību par spirta vai alkoholisko dzērienu uzglabāšanas vai pārvadāšanas noteikumu pārkāpšanu, ja šīs darbības izdarītas atkārtoti gada laikā. Tāpēc atkārtota pārkāpuma gadījumā *J.Z.* būtu saucams nevis pie administratīvās, bet gan pie kriminālatbildības. Turklāt tiesa minētos apstākļus nav vērtējusi, kaut gan tie bija norādīti Valsts ieņēmumu dienesta apelācijas sūdzībā.

[7.3] Tiesa secinājusi, ka konfiscētā automašīna nav piemērota vienīgi nezināmas izcelsmes preču pārvadāšanai un ka to konfiscējot, tiek liegta iespēja izmantot automašīnu citiem mērķiem. Tomēr tiesa nav ņēmusi vērā, ka jebkura automašīna, kas izmantota nezināmas izcelsmes preču pārvadāšanai, var tikt izmantota arī citiem mērķiem. Turklāt lietā nav noskaidrots, kādiem mērķiem automašīna izmantota līdz šim.

[7.4] Saskaņā ar Muitas lietu prokuratūras prokurora 2004.gada 2.novembra lēmumu krimināllietā Nr.*/dzēsts krimināllietas numurs/ J.Z.* nedeklarēto preču muitas vērtība ir 1910,36 lati, kas ir ievērojama summa. Tāpēc papildsoda piemērošana, konfiscējot automašīnu, ir atzīstama par samērīgu ar *J.Z.* izdarīto pārkāpumu.

[7.5] Tiesa nav ņēmusi vērā apstākli, kas raksturo *J.Z.* vainas pakāpi un attieksmi pret izdarīto pārkāpumu – apstākli, ka *J.Z.* mēģināja izbraukt no posteņa teritorijas, pabraucot garām papildu stāvvietai, kurā bija jādeklarē pārvietojamā krava. Minētais apstāklis liecina, ka *J.Z.* bija iespēja preces deklarēt, taču viņam nebija nolūka to darīt.

[8] Tiesas sēdē atbildētājas iestādes Valsts ieņēmumu dienesta pārstāvis uzturēja kasācijas sūdzību, pamatojoties uz tajā minētajiem argumentiem. Pieteicējs *J.Z.* uz tiesas sēdi nebija ieradies. Ņemot vērā, ka pieteicējam par tiesas sēdi pienācīgi paziņots, Senāta Administratīvo lietu departaments atzina, ka kasācijas sūdzība atbilstoši Administratīvā procesa likuma 342.pantam izskatāma bez pieteicēja piedalīšanās.

Motīvu daļa

[9] Kasācijas sūdzībā norādīts, ka pieteicējam piemērotais administratīvais sods un papildsods ir samērīgs un lietderīgs. Tādējādi atbildētāja iebilst tiesas secinājumam, ka konkrētajos faktiskajos apstākļos transporta līdzekļa konfiskācija ir bijusi nesamērīga.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 325.pantam kasācijas instances tiesas kompetencē ir pārbaudīt, vai apelācijas instances tiesa, izskatot lietu, nav pārsniegusi savas kompetences robežas un vai nav pārkāpusi procesuālo vai materiālo tiesību normas. Senāta kā kasācijas instances tiesas kompetencē nav vērtēt faktiskos apstākļus un pierādījumus pēc būtības.

Attiecībā uz jautājumu, vai konkrētajos apstākļos ir piemērojams papildsods, Senāta Administratīvo lietu departamenta kompetencē ir tikai pārbaudīt, vai tiesa ir izdarījusi nepieciešamos apsvērumus. Senāta Administratīvo lietu departaments atzīst, ka tiesa, izskatot lietu pēc būtības, ir rūpīgi analizējusi transporta līdzekļa konfiskācijas kā soda veida piemērošanas nepieciešamību konkrētajā lietā (*sk. šā sprieduma 5.3.apakšpunktu*).

Atzīstot, ka konkrētais kasācijas sūdzības arguments ir vērsts uz faktisko apstākļu vērtēšanu, un ievērojot minētos apsvērumus, Senāta Administratīvo lietu departaments atzīst to par nepamatotu.

[10] Kasācijas sūdzībā, atsaucoties uz Krimināllikuma 221.pantu, norādīts, ka nav pamatots tiesas arguments, ka automašīnas konfiskācija būtu piemērojama, ja līdzīgs pārkāpums būtu izdarīts atkārtoti (*sk. šā sprieduma 7.2.apakšpunktu*). Kā norāda

kasācijas sūdzības iesniedzēja, atkārtota pārkāpuma gadījumā pieteicējs būtu saucams nevis pie administratīvās, bet gan pie krimināltatbildības.

Tiesa, izskatot lietu, citastarp, ir atzinusi, ka tai, iespējams, būtu citi apsvērumi par papildsoda – transporta līdzekļa konfiskāciju – piemērošanu, ja pieteicējs šādu pārkāpumu būtu izdarījis atkārtoti.

Senāta Administratīvo lietu departaments, pretēji kasācijas sūdzības iesniedzējai, nesaista šo tiesas apsvērumu ar atkārtotību Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa izpratnē, t.i., kā kvalificējošu apstākli, kad pārkāpums tiek izdarīts atkārtoti gada laikā. Kā kvalificējošs apstāklis atkārtotība Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā paredzētajos gadījumos veido citu administratīvā pārkāpuma sastāvu, vai, kā saskaņā ar Krimināllikuma 221.panta pirmo daļu attiecībā uz ar akcīzes nodokli apliekamo preču aprites noteikumu pārkāpšanu – noziedzīga nodarījuma sastāvu. Konkrētajā gadījumā, kā izriet no tiesas sprieduma, tiesa ir pievērsusi uzmanību apstāklim, ka vispār nav ziņu par to, ka pieteicējs iepriekš ir izdarījis Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 169.[3]panta pārkāpumu. Tiesa, izdarot lietderības apsvērumus par papildsoda piemērošanu, citastarp, minējusi, ka pieteicējs pirmo reizi sodīts par šāda veida pārkāpumu. Tādējādi secināms, ka vārds „atkārtoti" minētajā tiesas apsvērumā saprotams kā „jebkad iepriekš".

Turklāt, kā tiesas sēdē norādīja Valsts ieņēmumu dienesta pārstāvis, praksē ir gadījumi, kad arī par atkārtotu pārkāpumu soda ar administratīvo sodu – tie ir gadījumi, kad tiek izbeigts kriminālprocess.

Ievērojot iepriekš teikto, Senāta Administratīvo lietu departaments atzīst šo kasācijas sūdzības argumentu par nepamatotu.

[11] Uzskatot, ka šā sprieduma 7.3., 7.4. un 7.5.apakšpunktā minētie kasācijas sūdzības argumenti ir vērsti uz faktisko apstākļu vērtēšanu, un, ņemot vērā iepriekš 10.punktā teikto, Senāta Administratīvo lietu departaments atzīst šos kasācijas sūdzības argumentus par nepamatotiem. Papildus norādāms, ka šā sprieduma 7.5.apakšpunktā minētais kasācijas sūdzības arguments attiecas uz Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 201.[14]panta pirmajā daļā paredzēto pārkāpumu (nevis 169.[3]panta pārkāpumu, par kuru var piemērot papildsodu – transporta līdzekļa konfiskāciju).

[12] Tādējādi Senāta Administratīvo lietu departaments atzīst, ka apgabaltiesas spriedums ir tiesisks un pamatots, bet kasācijas sūdzība ir noraidāma.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta 1.punktu un 351.pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2007.gada 24.aprīļa spriedumu, bet Valsts ieņēmumu dienesta kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja	senatore	*(paraksts)*	D.Mita
	senatore	*(paraksts)*	J.Briede
	senatore	*(paraksts)*	V.Krūmiņa

NORAKSTS PAREIZS

Senatore D.Mita

Rīgā 2007.gada 8.novembrī